akmenų klojinys – galbūt statinio pamato fragmentas. Šurfe rasta tik vėlyvo statybinio inventoriaus ir plokštinių koklių fragmentų.

Suprojektuotos šiluminės trasos vietoje išlikusio nesuardyto vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta, buvo tik jo fragmentai bei pavieniai archeologiniai dirbiniai, datuojami XVII (?)–XVIII a. Kadangi buvo aptikta ir archeologinio laikotarpio radinių, papildomai vykdytas visos tranšėjos šilumos tinklų paklojimui kasimo žvalgymas, kurio metu rasta kalvio darbo vinių, žiestų puodų šukių, antras keramikinis švilpukas (3 pav.).

The field evaluation between Bažnyčios St. 1 and Utenio Sq. 22

In 2007, 5 test pits 1.5–4.5 m^2 in size and 0.8–1.96 m deep (a total area of 9.75 m^2) were excavated on the route of the heating line being laid between Bažnyčios St. 1 and Utenio Sq. 22 (the city of Utena). A Swedish silver 2 ore coin, an iron key, hand-forged nails (Fig. 1), and a whistle (Fig. 2) were found in the test pits. A second whistle was found in digging the same route (Fig. 3). The artefacts date to the 17th (?) – 18th centuries.

Dalius Ribokas

Utenos senamiesčio žvalgomieji tyrimai

2007 m. UKM vykdė žvalgomuosius tyrimus Utenos senamiestyje (A1802). Tyrimai vyko Rinkos aikštėje, Daržų g. 1 ir Sodų g. 9.

Rekonstruojamos **Rinkos aikštės** PR dalyje, kur buvo numatytas dangų keitimas, buvo iškasti 6 šurfai, ištirtas 12,05 m^2 plotas. ***Šurfai 1*** (plotas 1 m^2) ir ***2*** (plotas 2,25 m^2) buvo iškasti už 18 ir 11 m į ŠV nuo UAB „Alauša“ pastato (Utenio aikštė 9). Juose buvo tik XX a. antrosios pusės permaišymai ir supylimai be radinių.

Šurfas 3 (plotas 2,25 m^2) buvo iškastas 3,5 m į ŠV nuo VĮ „Registrų centras“ Utenos filialo (Utenio aikštė 7) garažo. Šurfo PV dalyje, 0,9 m^2 plote nuo viršaus buvo XX a. antrosios pusės perkasimas – molis, maišytas su smėliu. Jis kastas iki 1,73 m gylio ir tokiame gylyje dar nesibaigė. Perkasime jokių radinių nebuvo. Šurfo ŠR dalyje, 1,35 m^2 plote, po išmaišytu XX a. antrosios pusės užpylimu, 63–66 cm gylyje rastas apardytas XIX a. pabaigos – XX a. pradžios akmenų grindinys. 75–81 cm gylyje prasidėjo pilkas supiltinis XIX a. pabaigos kultūrinis sluoksnis su žiestomis šukėmis, stiklo šukėmis ir gyvulių kaulais. Jo storis buvo 29–70 cm. 1,04–1,17 m gylyje prasidėjo įžemis – raudonas molis.

Šurfas 4 buvo iškastas 11,5 m į PV nuo VĮ „Registrų centras“ Utenos filialo pastato (Utenio aikštė 7). Šurfo ŠR dalyje, 1,8 m^2 plote po dviem asfalto sluoksniais ir supylimais 46 cm gylyje rastas XX a. pirmosios pusės šaligatvis iš betoninių 5 cm storio plytelių. Po šaligatviu buvo smėlio ir pilkos žemės su griuvenomis sluoksniai. 82–85 cm gylyje rastas 6–14 cm storio užpiltas dirvožemis. Po dirvožemiu buvo 10–60 cm storio XIX a. perkasimas – juoda žemė su smėliu ir griuvenomis. 0,95–1,75 m gylyje prasidėjo įžemis – raudonas molis. Perkasime rasta XVIII–XX a. pradžios žiestų šukių, lipdytų koklių šukių, stiklinių indų šukių, geležinio lankainio (rinkės) fragmentas ir gyvulių kaulų. Šurfo PV dalyje, 0,45 m^2 plote, po dviem asfalto sluoksniais ir supylimais 56–70 cm gylyje prasidėjo 6–32 cm storio juodas XVIII–XIX a.(?) kultūrinis sluoksnis. Jame rasta gyvulių kaulų ir dvi žies-

1 pav. XIX a. pabaigos puodynė iš Rinkos aikštės šurfo 5 rentinio. Restauravo LDM restauratorė A. Pūkienė. V. Paknio nuotr.

Fig. 1. A late 19th-century pot from the edge of test pit 5 on Rinkos square. It was restored by LDM restorer A. Pūkienė.

0 5 cm

tos šukės. 82 cm gylyje prasidėjo įžemis – gelsvas smėlis.

Šurfas 5 (plotas 2,25 m²) buvo iškastas 3 m į ŠV nuo gyvenamojo namo Utenio aikštėje 5. Po asfaltu ir supiltos skaldos sluoksniu 10–22 cm gylyje prasidėjo perkasimas – juoda žemė su smėliu ir griuvenomis. Perkasimo storis buvo 60–80 cm. 0,8–1 m gylyje prasidėjo įžemis – gelsvas smėlis. Perkasime rasta XVI–XX a. pradžios žiestų šukių, lipdytų koklių šukių, stiklinių indų šukių, geležinė spyna ir gyvulių kaulų. Šurfo ŠR dalyje ir PR kampe 70–73 cm gylyje buvo išlikę du iki 15 cm storio juodo kultūrinio sluoksnio fragmentai. Jų bendras plotas – 0,22 m². Kultūrinio sluoksnio fragmentuose rasta žiestų XVI a. šukių ir gyvulių kaulų. Šurfo ŠV kampe, 70–85 cm gylyje atsidengė į žemę įkasto namo (?) rentinio 62x68 cm dydžio fragmentas. Rentinys baigėsi 1,92–1,95 m gylyje. Jis užpildytas pilku supiltiniu XIX a. pabaigos kultūriniu sluoksniu. Užpiltame rentinyje rasta žiestų šukių (1 pav.), stiklo šukių, geležinio krosnies viršaus fragmentas ir geležinis peilis.

Šurfas 6 buvo iškastas 3 m į ŠV nuo garažo, esančio aikštės PV kampe. Po asfaltu ir supylimais šurfo PR krašte, 61–64 cm gylyje, 0,82 m² plote rastas 3 cm storio betoninių plytelių šaligatvis. Po juo prasidėjo perkasimas. Šurfo ŠV dalyje, 1,43 m² plote, po asfaltu ir supylimais 56–63 cm gylyje irgi prasidėjo perkasimas. Po 5–20 cm storio perkasimu 66–85 cm gylyje prasidėjo juodas kultūrinis sluoksnis su žiestomis šukėmis, koklių šukėmis ir gyvulių kaulais. Jo storis buvo 12–75 cm. 0,96–1,42 m gylyje prasidėjo įžemis – raudonas molis. Pagal radinius apatinę 30–40 cm storio kultūrinio sluoksnio dalį reikia datuoti XVIII–XIX a., o viršutinę 12–35 cm storio dalį – XIX–XX a. pradžia.

Ištyrus šurfą buvo stebimi dangų keitimo darbai apytikriai 1 hektaro dydžio plote. Ten, kur po rekonstrukcijos buvo numatyta leisti automobilių eismą, pagrindui įrengti nuo viršaus buvo nukastas 60 cm storio sluoksnis. Kur buvo numatytas tik pėsčiųjų eismas, buvo nukastas 30 cm storio sluoksnis. Ankstesnių perkasimų vietose rasta XVI–XX a. pradžios žiestų šukių ir XVII a. koklio šukė.

Daržų g. 1 tirta gyvenamojo namo statybos vieta. Pamatų tranšėjų vietose buvo iškasti šeši 2 m² dydžio šurfai, ištirtas 12 m² dydžio plotas.

Šurfuose 1 ir ***2*** po 5–10 cm storio velėna buvo perkasimai – juoda žemė, maišyta su žvyru. 1,25–1,7 m gylyje prasidėjo įžemis – gelsvas smėlis. Velėnoje ir perkasimuose rasta XIX–XX a. pradžios žiestų šukių ir stiklinių butelių šukių.

Šurfuose 3–6 po 10–12 cm storio velėna buvo 0,9–1,27 m storio juodos durpės sluoksniai. 1–1,39 m gylyje prasidėdavo įžemis. Šurfe 3 tai buvo raudonas molis, o šurfuose 4 – 6 – baltas smėlis. Velėnoje ir durpėje nuo 3 iki 23 cm gylio rasta XIX–XX a. pradžios žiestų šukių ir gyvulių kaulų.

Sodų g. 9 buvo tiriama gyvenamojo namo priestato statybos vieta. Buvo iškasti du

1 m² dydžio šurfai, ištirtas 2 m² dydžio plotas. Po 8–10 cm storio velėna buvo perkasimas – juoda durpė, maišyta su žvyru ir XX a. šiukšlėmis. Perkasimo storis buvo 65–96 cm. Po perkasimu prasidėdavo buvusio ežero sąnašos – pilkas smėlis su akmenukais. Vietomis buvo išlikę iki 10 cm storio neperkastų durpių fragmentai.

The field evaluation in Utena old town

In 2007 the UKM investigated Rinkos square, Daržų St. 1, and Sodų St. 9 in Utena old town. 12.05 m² was excavated in Rinkos square. A 16th – early 20th-century cultural layer was found in a 4.07 m² area. The cultural layer in 1.75 m² of it was fill from the late 19th century (Fig. 1). The cultural layer in 4.73 m² was destroyed by digging. No traces of any cultural layer were found in 3.25 m². Sherds of thrown pottery and stove tiles, shards of glass vessels, iron artefacts, and animal bones were found during the investigation.

2 m² was excavated at Daržų St. 1. No cultural layer was found. Sherds of 19th – early 20th-century thrown pottery, shards of glass bottles, and animal bones were found in the disturbed cultural layers and on top of a layer of black peat.

2 m² was excavated at Sodų St. 9. No cultural layer was found. There was only disturbed peat with 20th-century rubbish.

Andra Simniškytė

Utenio aikštės 22 sklypas

2007 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Utenos senamiestyje (A1802), Utenio aikštėje 22, rekonstruojamo pastato vietoje. Prieš rekonstrukciją sklype stovėjo neišvaizdus vieno aukšto pastatas – gyvenamasis namas bei ūkinis pastatas. Gyvenamojo namo vietoje suprojektuotas 3 aukštų pastatas. Ūkinį pastatą numatoma griauti ir jo vietoje įrengti sustiprintą trinkelių dangos 2 vietų aikštelę tarnybiniams banko automobiliams, įvažiavimas į kurią planuojamas iš Vilniaus gatvės.

Prieš rekonstruojant pastatą numatyta tvirtinti pastato pamatus, iškasant iškasas pamatų apsauginiams betoniniams kevalams. Todėl sklype buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kurių metu iškasti 8 šurfai (bendras plotas – 14,75 m²). 7-ių šurfų vietos pasirinktos atsižvelgiant į pastatą laikančių konstrukcijų tvirtinimo projektą, pagal kurį šalia esamų pastato pamatų numatyta iškasti 7-ias iškasas pamatų apsauginiams betoniniams kevalams. Būsimos automobilių stovėjimo aikštelės vietoje iškastas dar 1 šurfas (4 m² dydžio).

Buvusio pastato vidinėje sienų pusėje iškastuose šurfuose kultūrinis sluoksnis gerokai suardytas. Beveik visuose šurfuose stratigrafija panaši. Iki 50–60 cm gylio fiksuotas statybinių griuvenų sluoksnis, po juo – degėsingas molio ir smėlio tarpsluoksnis (šurfai 1, 2, 4, 5, 6, 8). 50–70 cm gylyje pasiekta apdurpėjusi žemė, gausu griuvenų ir radinių, fiksuoti įvairių tarpsluoksnių intarpai. Pilkšva apdurpėjusi žemė maždaug 1 m gylyje perėjusi į juodą durpingą 20–40 cm storio sluoksnį, po kuriuo 1,3–1,7 m gylyje pasiektas gruntinio vandens lygis ir įžemis.

Šurfuose 7 ir 8 kultūrinio sluoksnio apačioje aptikti grindinėliai. Buvusio pastato viduje (šurfas 7), prie pat pastato sienos 1,7 m gylyje aptiktas mažų rieduliukų vieno sluoksnio